

OSINT VOSITALARI FANDAGI AHAMIYATI

Sobirjonov Begzod

FarDu Axborot texnologiyalari kafedrası o'qıtuvchısı

behzodbekqahramonovich@gmail.com

Abdumalikova Shalola Alimardon qızı

FarDu Axborot tizımları va texnologiyaları yo'nalıshı 2-bosqıch talabasıı

xonshalola818@gmail.com

Annotatsiya. *Mazkur maqolada ochiq manbalar razvedkasi (OSINT) vositalarining ilmiy tadqiqotlardagi ahamiyati tahlil qilinadi. OSINT texnologiyalari yordamida internet, ijtimoiy tarmoqlar, ommaviy axborot vositalari va boshqa ochiq manbalardan ma'lumotlarni yig'ish hamda tahlil qilish imkoniyatlari ko'rib chiqiladi. Shuningdek, ushbu vositalarning xavfsizlik, jurnalistika, siyosatshunoslik va axborot texnologiyalari sohalaridagi ilmiy tadqiqotlarda qo'llanishi yoritiladi.*

Kalit so'zlar: *OSINT, ochiq manbalar razvedkasi, axborot tahlili, internet manbalari, ijtimoiy tarmoqlar, ma'lumotlarni yig'ish, kiberxavfsizlik, ilmiy tadqiqot, axborot texnologiyalari, tahliliy tadqiqot.*

Аннотация. *В данной статье рассматривается значение инструментов разведки по открытым источникам (OSINT) в научных исследованиях. Анализируются возможности сбора и обработки информации из интернета, социальных сетей, средств массовой информации и других открытых источников. Также освещается применение OSINT-технологий в научных исследованиях в области безопасности, журналистики, политологии и информационных технологий.*

Ключевые слова: *OSINT, разведка по открытым источникам, анализ информации, интернет-источники, социальные сети, сбор данных, кибербезопасность, научные исследования, информационные технологии, аналитические исследования.*

Annotation. *This article examines the importance of Open Source Intelligence (OSINT) tools in scientific research. It discusses the possibilities of collecting and analyzing information from the internet, social media, mass media, and other open sources. The study also highlights the application of OSINT technologies in research areas such as security studies, journalism, political science, and information technology.*

Keywords: *OSINT, open source intelligence, information analysis, internet sources, social media, data collection, cybersecurity, scientific research, information technology, analytical research.*

Kirish

Hozirgi axborotlashgan jamiyatda ma'lumotlarning tezkorligi va ochiqligi ilmiy tadqiqotlar olib borishda muhim ahamiyat kasb etmoqda. Internet, ijtimoiy tarmoqlar, ommaviy axborot vositalari hamda turli ochiq ma'lumotlar bazalarining keng rivojlanishi natijasida katta hajmdagi axborotlar ochiq manbalarda mavjud bo'lib bormoqda. Ushbu ma'lumotlarni izlash, yig'ish va tahlil qilish jarayonida OSINT (Open Source Intelligence) vositalari muhim rol o'ynaydi.

OSINT — bu ochiq manbalardan olingan ma'lumotlarni yig'ish, tekshirish va tahlil qilish jarayonidir. Mazkur texnologiyalar nafaqat xavfsizlik va razvedka sohalarida, balki ilmiy tadqiqotlar, jurnalistika, siyosatshunoslik va axborot texnologiyalari kabi ko'plab sohalarida ham keng qo'llanilmoqda. Shu sababli OSINT vositalarining ilmiy faoliyatdagi ahamiyatini o'rganish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi.

OSINT vositalari ilmiy tadqiqotlarda ochiq manbalardan foydalanish imkoniyatini kengaytiradi. Tadqiqotchilar internet saytlar, ijtimoiy tarmoqlar, rasmiy hujjatlar, statistik ma'lumotlar bazalari va boshqa ochiq manbalardan zarur ma'lumotlarni tez va samarali tarzda olishlari mumkin.

Birinchidan, OSINT vositalari katta hajmdagi ma'lumotlarni qisqa vaqt ichida tahlil qilish imkonini beradi. Masalan, qidiruv tizimlari, maxsus monitoring platformalari va ma'lumotlarni tahlil qilish dasturlari orqali turli sohalariga oid ma'lumotlarni tizimli ravishda o'rganish mumkin. Bu esa ilmiy izlanishlar samaradorligini oshiradi.

Ikkinchidan, OSINT texnologiyalari ma'lumotlarning ishonchligini tekshirishda muhim rol o'ynaydi. Turli manbalarni solishtirish, faktlarni tekshirish va ma'lumotlarning haqiqiylikni aniqlash orqali tadqiqotchilar yanada aniq va asosli xulosalar chiqarishlari mumkin.

Uchinchidan, OSINT vositalari turli fanlar o'rtasidagi integratsiyani rivojlantiradi. Masalan, kiberxavfsizlik, siyosatshunoslik, sotsiologiya va axborot texnologiyalari sohalarida ochiq ma'lumotlar asosida kompleks tadqiqotlar olib borish mumkin. Bu esa zamonaviy ilm-fan rivojiga katta hissa qo'shadi.

Shuningdek, OSINT vositalari yordamida global miqyosdagi ijtimoiy, siyosiy va iqtisodiy jarayonlarni tahlil qilish ham mumkin. Internet tarmoqlarida mavjud ochiq ma'lumotlar orqali turli hodisa va jarayonlarning rivojlanish tendensiyalarini aniqlash ilmiy tadqiqotlar uchun muhim ahamiyatga ega.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, OSINT vositalari zamonaviy ilmiy tadqiqotlarda muhim o'rin egallaydi. Ular ochiq manbalardan ma'lumotlarni yig'ish, tahlil qilish va tekshirish jarayonlarini sezilarli darajada osonlashtiradi. OSINT texnologiyalaridan samarali foydalanish tadqiqotchilarga aniq va ishonchli natijalarga erishish imkonini beradi.

Shu bilan birga, OSINT vositalari turli fan sohalarida innovatsion yondashuvlarni rivojlantirishga yordam beradi. Kelajakda axborot texnologiyalarining yanada rivojlanishi

bilan OSINT texnologiyalarining ilmiy tadqiqotlardagi ahamiyati yanada ortib borishi kutilmoqda.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Kiberxavfsizlik asoslari / R. Alimuhamedov, A. Abdullayev. – Toshkent: O‘zbekiston Respublikasi Axborot texnologiyalari va kommunikatsiyalarini rivojlantirish vazirligi nashriyoti, 2021.
2. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti professor-o‘qituvchilari tomonidan tayyorlangan **“Axborot xavfsizligi asoslari”** o‘quv qo‘llanma. – Toshkent, 2020.
3. O‘zbekiston Respublikasi Raqamli texnologiyalar vazirligi. **Axborot xavfsizligi bo‘yicha uslubiy qo‘llanmalar va tavsiyalar.** – Toshkent, 2022.
4. UZCERT – Kompyuter hodisalariga tezkor javob berish xizmati rasmiy sayti materiallari va tahliliy maqolalari. – <https://uzcert.uz>
5. O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligi. **Kiberxavfsizlik fanidan o‘quv-uslubiy majmua.** – Toshkent, 2023.